

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чорного Юрія Олеговича «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з а спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертація Чорного Юрія Олеговича «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема відповідає науковому напрямку «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чорного Юрія Олеговича «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки» підготовлений за результатами попереднього обговорення зазначеної дисертації та публічної презентації Чорного Ю.О. наукових результатів зазначеної роботи. Рецензенти:

- 1) старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Алфьоров С.М.;
- 2) доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Сахно А.П.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Здоров'я людини проголошено на конституційному рівні однією з найвищих соціальних цінностей держави. Реалізація цього важливого принципу передбачає покладення на органи публічного адміністрування обов'язку щодо забезпечення охорони здоров'я громадян, відповідно до сучасних міжнародних стандартів.

При цьому, зазначений напрямок діяльності публічної адміністрації набуває виняткової актуальності у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, з огляду на прискіпливу увагу суб'єктів законодавчої ініціативи до вказаного вектору державної політики, що, насамперед, обумовлено стрімким розвитком транспортної галузі, протягом останніх десятиліть та збільшенням рівня аварійності на транспорті.

За інформацією ДП «Український науково-дослідний інститут медицини транспорту МОЗ України», тільки у сфері безпеки дорожнього руху Україна посідає одне з перших місць на теренах Європейського Союзу за показником травматизму на дорогах. Щороку ми втрачаємо в дорожньо-транспортних пригодах понад 3,5 тис людей, а травмуються – в 10 разів більше. Така ситуація, щодо аварійності за участю транспортних засобів вказує на необхідність

удосконалення вимог, які висуваються до стану здоров'я водіїв, їх психофізіологічного стану, шляхом удосконалення правового регулювання медичного забезпечення транспортної безпеки.

З цією метою, Указом Президента України від 18 серпня 2021 року № 369/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою» [1], визначено ключові пріоритети щодо вдосконалення сфери охорони здоров'я в Україні, до числа яких віднесено: створення єдиного медичного простору та усунення неоднорідності організаційно-правових форм функціонування державних та комунальних закладів охорони здоров'я; забезпечення комплексного й збалансованого підходу до функціонування медичної галузі; покращення ефективності публічного адміністрування в медичній галузі; удосконалення планування діяльності на всіх рівнях національної системи охорони здоров'я тощо.

Разом з тим, сфера медичного забезпечення транспортної безпеки залишається однією з найменш урегульованих галузей адміністративного права та недостатньо розкритих напрямів наукового пошуку. Правові питання медичного забезпечення окремих галузей транспортного законодавства розкриті в наукових дослідженнях М. М. Бабенка, С.М. Вовка, А. А. Герца, М.Б. Джумутії, С. О. Король, К. Л. Косяченка, В.В. Кравчука, Л.Р. Криничко, В. Курінного, О.В. Ліфінцева, Б.О. Логвиненко, І. А. Луріна, В.П. Маковія, Б. В. Матвійчука, С. Немченка, В. М. Назаркіної, О.В. Петрушки, Г. Г. Польнікової, Л.В. Приймак, Л.М. Руснак, І. П. Хоменко, В. Ю. Шаповалова, С.С. Шрамка, Н.П. Яроша та інших провідних учених-правознавців.

Разом з тим, необхідність комплексного дослідження медичного забезпечення транспортної безпеки обумовлена низкою проблем, до числа яких віднесено: відсутність загальнодержавної Стратегії медичного забезпечення транспортної безпеки, а також Плану дій щодо її реалізації; необхідність прийняття Закону України «Про медичне забезпечення транспортної безпеки», розроблення якого обумовлено потребою у регулюванні суспільних відносин у сфері охорони здоров'я виключно законами, відповідно до пункту 17 частини 1 статті 92 Конституції України; наявність правових колізій у нормативному регулюванні суспільних відносин у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, обумовлених міжгалузевим характером регулювання таких відносин; відсутність координації між численними суб'єктами публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки тощо.

Вирішення зазначених питань вбачається автором у підготовці комплексного монографічного дослідження, спрямованого на визначення адміністративно-правових засад публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, яке є актуальним та своєчасним завданням науки адміністративного права.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дисертаційної роботи безпосередньо пов'язана з виконанням завдань Указу Президента України від 18 серпня 2021 року № 369/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення

громадян України медичною допомогою», у якому наголошено на неефективності державного управління у сфері охорони здоров'я та наявності ускладнень у плануванні діяльності на всіх рівнях національної системи охорони здоров'я. Тема відповідає пріоритетному напрямку «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року №12-21, пп. 1, 8, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням здобутків вітчизняної та зарубіжної адміністративно-правової науки розкрито особливості адміністративно-правових засад публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, основними з яких є такі:

Уперше:

- використано метод SWOT-аналізу, з метою визначення сильних та слабких сторін публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення безпеки на залізничному транспорті;

- узагальнено функції публічного адміністрування щодо здійснення лікарсько-льотної експертизи, до числа яких віднесено: а) визначення ступеня придатності осіб льотного складу до виконання польотів; б) перевірка відповідності операторів БПЛА медичним вимогам до керування безпілотними авіаційними комплексами; в) аналіз умов, які впливають на стан здоров'я та ефективність виконання професійних обов'язків осіб, які здійснюють управління повітряним рухом;

- обґрунтовано необхідність застосування комплексного підходу до визначення обсягу компетенції медичних комісій щодо встановлення стану здоров'я плавскладу, шляхом наділення їх посадових осіб додатковими повноваженнями, такими як здійснення диспансерного нагляду за моряками, поряд із проведенням медичних оглядів та видачею медичних свідоцтв;

- доведено актуальність та своєчасність законодавчого закріплення поняття «імунітет від відповідальності за надання першої домедичної допомоги», як урегульованого нормами адміністративного, кримінального та цивільного права механізму звільнення від юридичної відповідальності суб'єкта надання першої домедичної допомоги учасникам дорожньо-транспортної пригоди на місці її вчинення, за умови надання такої допомоги з дотриманням встановленої законодавством процедури.

Удосконалено:

- поняття «медичне забезпечення транспортної безпеки», «принципи медичного забезпечення транспортної безпеки», «суб'єкти медичного забезпечення транспортної безпеки», «іммунітет від відповідальності за надання першої домедичної допомоги», «медичний огляд суб'єктів забезпечення безпеки на залізничному транспорті», «суб'єкти надання домедичної допомоги»;

- зміст актуальних напрямів наукових досліджень, які потребують першочергового вирішення у сфері медичного забезпечення безпеки на автомобільному, залізничному, водному та авіаційному транспорті;

- систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, шляхом уточнення їх адміністративно-правового статусу;

- перелік першочергових заходів, спрямованих на імплементацію норм міжнародного права у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, у національне законодавство;

- перелік спеціальних методів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, до числа яких віднесено: а) ліцензування й акредитація медичних закладів та атестація медичних працівників у сфері транспортної медицини; б) стандартизація протоколів надання екстреної медичної допомоги учасникам транспортних пригод; в) сертифікація лікарських засобів, що використовуються під час надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів наземним, водним та авіаційним транспортом; г) сертифікація медичних виробів, призначених для дослідження фізіологічних процесів осіб, які керують транспортними засобами, вимогам технічних регламентів.

- структуру суб'єктів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки, яка є трирівневою та включає: а) вищі органи державної влади; б) центральні органи виконавчої влади та органи, які входять до сфери управління ЦОВВ; в) місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Набули подальшого розвитку:

- положення щодо необхідності розроблення проекту Стратегії медичного забезпечення транспортної безпеки та Плану дій щодо її реалізації, що обумовлюється необхідністю визначення стратегічних пріоритетів державної політики у вказаній сфері суспільних відносин;

- ідеї про актуальність та своєчасність прийняття Закону України «Про медичне забезпечення транспортної безпеки», мета якого полягає у визначенні принципів, завдань, функцій, а також системи органів виконавчої влади та переліку їх повноважень, у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки;

- напрями співпраці Національної поліції та Міністерства охорони здоров'я, взаємодія яких у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки проявляється у: а) організації надання першої медичної допомоги на місці скоєння транспортних пригод; б) медичному забезпеченні безпеки під час проведення масових заходів; в) документальному оформленні фактів перебування осіб, які керують транспортними засобами, у стані сп'яніння.

Достовірність отриманих наукових результатів. Викладені в дисертації наукові висновки, положення і рекомендації є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики

застосування національного законодавства (усього – 220 найменувань).

В якості методологічної основи дисертаційного дослідження дисертантом визначено сукупність загальних та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування зумовлено системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Аксиологічний підхід дозволив окреслити стан наукової розробки проблем медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 1.1). За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, зокрема, з'ясовано сутність термінів «медичне забезпечення транспортної безпеки» (підрозділ 1.1), «принципи медичного забезпечення транспортної безпеки» (підрозділ 1.2), нормативно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.1), суб'єкти публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.2), методів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.3). Метод документального аналізу та формально-юридичний метод було використано під час: характеристики нормативно-правового регулювання медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.1); визначення суб'єктів медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.2); розкриття форм та методів медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 2.3); аналізу проблем правового регулювання публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 3.1). За допомогою методу групування та структурно-логічного методу охарактеризовано принципи публічного адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 1.2). Компаративістський метод забезпечив аналіз і оцінку вітчизняної та іноземної правової теорії і практики щодо публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки в зарубіжних країнах (підрозділ 3.2). За допомогою методу прогнозування було окреслено перспективні шляхи удосконалення організаційно-правового регулювання у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки (підрозділ 3.3). В роботі також було використано низку інших загальних та спеціальних методів наукового пізнання, які в сукупності дозволили комплексно підійти до досягнення мети дисертаційного дослідження тощо.

Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні із застосуванням механізмів та засобів спеціальної юридичної термінології. Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному аналізі доктринальних джерел у сфері адміністративного права, поглядів та аргументів вчених-юристів, нормативно-правових актів, статистичних даних.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами, передбаченими Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40). Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних

літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес у:

– *науково-дослідній сфері* – результати дисертації можуть бути основою для подальшого підвищення ефективності публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки;

– *сфері правотворчості* – висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, можуть бути використані для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, зокрема положень Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу торговельного мореплавства України, Законів України: «Про екстрену медичну допомогу», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про систему громадського здоров'я» та підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують медичне забезпечення транспортної безпеки;

– *правозастосовній сфері* – використання одержаних результатів дасть змогу покращити форми та методи публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки;

– *освітньому процесі* – положення й висновки дисертації знайшли застосування у викладанні дисциплін, «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Управління в правоохоронних органах», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із цих дисциплін.

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Чорного Юрія Олеговича на тему «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки: адміністративно-правовий аспект» викладено у 9 публікаціях: 5 наукових статтях, опублікованих у виданнях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Чорний Ю.О. Медичне забезпечення транспортної безпеки як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Право та державне управління*. 2023. № 1. С. 345-350.

2. Чорний Ю.О. Принципи публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 3. С. 258-262.

3. Чорний Ю.О. Нормативно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 587-589.

4. Чорний Ю.О. Поняття та ознаки суб'єктів публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. *Право і суспільство*. 2023. №2. Том 2. С. 475-479.

5. Чорний Ю.О. Щодо змісту форм публічного адміністрування у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2024. № 3(63). С. 157-165.

6. Чорний Ю.О. Щодо сутності понять «медична послуга» та «медичне забезпечення» в контексті медичного забезпечення транспортної безпеки. Актуальні питання розвитку юридичної науки в період воєнного стану : Міжнародна науково-практична конференція. Науково-дослідний інститут публічного права, 17 травня 2024 р. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 290-293.

7. Чорний Ю.О. Щодо визначення функцій та компетенції Міністерства охорони здоров'я у сфері медичного забезпечення транспортної безпеки. Право як ефективний суспільний регулятор : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 18–19 лютого 2022 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2022. С. 64-66.

8. Чорний Ю.О. Аналіз наукових підходів щодо сутності поняття «суб'єкт публічного адміністрування». Юридичні науки: проблеми та перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 462 – 464.

9. Чорний Ю.О. Взаємодія МОЗ України та МВС України, в контексті медичного забезпечення транспортної безпеки. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 22–23 грудня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 554-555.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Чорного Ю.О. на тему «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Представлена дисертаційна робота Чорного Ю.О. на тему «Публічне адміністрування медичного забезпечення транспортної безпеки» є завершеною працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, освітньо-

науковій програмі «Право» ДонДУВС. Автор дисертації – Чорний Юрій Олегович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Головуючий міжкафедрального семінару
на базі кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету № 2
професор кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету № 2
доктор юридичних наук, професор**

Олена РЯБЧЕНКО

17 березня 2025 року

Підпис професора кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 ДонДУВС, доктора юридичних наук, професора Олени Рябченко засвідчую

**Т.в.о. начальника відділу
документування службової діяльності**

Наталя ХОЗЛУ

